

AKÉ ŠANCE MÁ FIREMNÉ INFORMAČNÉ STREDISKO V SÚČASNOSTI?

Anna DIAČIKOVÁ
CHEMOSVIT, a. s., Svit
diacikova.a@chemosvit.sk

INFORUM 2004: 10. konferencie o profesionálných informačných zdrojích
Praha, 25. - 27. 5. 2004

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá aspektami nového zamerania firemných informačných stredísk, ktoré by mali vo firme fungovať ako radary monitorovania externého prostredia z hľadiska nových technológií, produktov, služieb, metód riadenia, príležitostí, ohrození, ap. a mali by byť schopné v spolupráci s firemnými špecialistami posudzovať a navrhovať vo firme nové projekty.

ÚVOD

V čase formovania informačnej spoločnosti, keď IT zasahujú všetky oblasti spoločenského i hospodárskeho života, keď informácie nadobúdajú význam ako ďalší (popri ľudských a finančných zdrojoch, surovine a energii) zdroj rozvoja spoločnosti, keď hovoríme o znalostnej ekonomike, stojí nesporne pred pracovníkmi firemného informačného strediska výzva, šanca výrazne sa uplatniť v tejto oblasti. V mnohom záleží od informačných špecialistov, od ich odborného i kreatívneho potenciálu, ako sa tejto úlohy zhostia.

Predovšetkým klasické knižničné a informačné služby musia prejsť revíziou, musia flexibilne zareagovať na rýchlosť doby, neustále zmeny, ktoré sú snáď jedinou konštantou a musia ponúkať také služby, ktoré majú vysokú pridanú hodnotu a sú oceňované vrcholovým vedením firmy ako cenný zdroj pre strategické rozhodnutia.

INFORMAČNÁ STRATÉGIA ORGANIZÁCIE

Ak chce podnikateľský subjekt úspešne obstať v globalizovanom konkurenčnom prostredí informačnej spoločnosti, musí mať spracovanú **stratégiu v oblasti spracovania a riadenia informácií**. Informačná stratégia organizácie určuje základné smery budovania toku informácií vo firme tak, aby spracované informácie slúžili riadiacim pracovníkom k efektívnemu a úspešnému rozhodovaniu s elimináciou rizík. Preto by mala informačná stratégia predovšetkým obsahovať:

- špecifikáciu kľúčových informácií
  - ⇒ pre hodnotenie stavu trhu
  - ⇒ o postavení spoločnosti na trhu a o postavení na ňom voči konkurencii
  - ⇒ pre vyhodnocovanie trendov vývoja trhu
  - ⇒ pre vyhodnocovanie aktuálneho interného stavu spoločnosti vrátane prebiehajúcich procesov
- prehľad štandardov, ktoré spoločnosť plánuje uplatňovať pri budovaní informačného systému
- objem finančných prostriedkov a ďalších zdrojov, ktoré spoločnosť vyčlení na realizáciu informačnej stratégie
- program rozvoja informačného systému v strednodobom a dlhodobom horizonte
- zásady pre vyhodnocovanie účinnosti informačnej stratégie a informačného systému

Pre úspešnú realizáciu informačnej stratégie doporučujeme postupné plnenie nasledovných krokov:

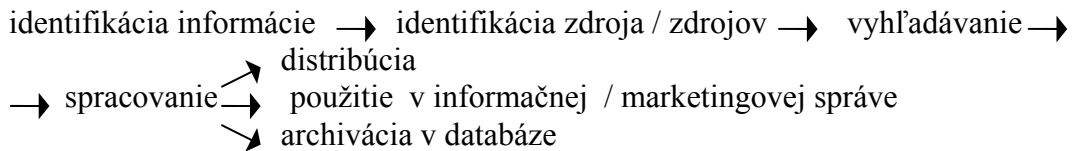
- všetci členovia vrcholového vedenia musia vo svojej činnosti akceptovať skutočnosť, že v konkurenčnom prostredí trhovej ekonomiky sú informácie, s ktorými spoločnosť disponuje, jedným z rozhodujúcich zdrojov jej dlhodobej prosperity
- všetci členovia vrcholového vedenia musia byť oboznámení (aj priebežne oboznamovaní) s princípmi súčasných informačných technológií a s postupmi ich zavádzania do praxe
- prijatie rozhodnutia o koncepcii informačnej stratégie spoločnosti
- získanie širokej podpory pre implementáciu informačnej stratégie
- dôsledná realizácia informačnej stratégie a jej priebežné vyhodnocovanie

Cieľom informačnej stratégie je optimálna podpora cieľov organizácie a procesov v organizácii prebiehajúcich pomocou informačných systémov, informačných technológií a komplexných informačných služieb.

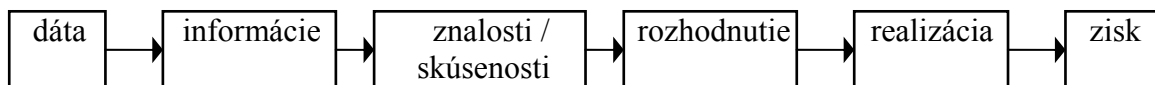
Základným predpokladom úspešnej informačnej stratégie organizácie je predovšetkým docenenie stratégie vrcholovým vedením, vysoká angažovanosť vrcholového vedenia pri jej riešení a realizácii a získanie absolútnej väčšiny pracovníkov organizácie pre realizáciu informačnej stratégie.

INFORMAČNÝ MANAŽMENT Z PROCESNÉHO A HODNOTOVÉHO HĽADISKA

Z hľadiska práce s informáciami a informačnými zdrojmi predstavuje informačný proces postupnosť týchto činností:

Súvislosti medzi základnými pojmami informačného procesu vyjadruje postupnosť:

Takto neviditeľne pretekajú všadeprítomné informácie celým hodnotovým reťazcom spoločnosti ako jeho neoddeliteľná súčasť a efektívne prispievajú k zhmotneniu produktu / služby na trhu.

Ide o veľké množstvo dát a informácií, ktoré prichádzajú z interného a externého prostredia a je ich potrebné v kontexte spracúvať. Nie je mysliteľné takéto proces spracovania informácií efektívne manažovať bez podporných nástrojov, ktoré predstavujú informačné technológie.

ADRESNÉ INFORMÁCIE PRE RÔZNE ÚROVNE RIADENIA FIRMY

Za jednu zo základných podmienok hospodárskej prosperity a konkurencieschopnosti sa v súčasnej podnikateľskej sfére považuje vybudovanie informačného systému, umožňujúceho poskytovať správne informácie v správnom čase správnym ľuďom, v správnej forme s cieľom **správneho využitia** v kontexte / súvislostiach. V tejto jednoduchej oznamovacej vete je ukryté umenie celého kontinuálneho procesu manažmentu informácií, prosperity a stále sa učiacej spoločnosti, ktorá pozná a využíva svoju silnú stránku a tým svoju konkurenčnú výhodu.

Informačný background v mnohých firmách je možno ešte stále, aj keď s určitým zveličením, charakterizovať takto:

- informácia, ktorú máme, nie je tá, ktorú chceme
- informácia, ktorú chceme, nie je tá, ktorú potrebujeme
- informácia, ktorú potrebujeme, nie je k dispozícii

Čo pre to urobiť, aby eliminácia tohto stavu bola čo najväčšia? Neexistuje jednoznačný návod riešenia, tak ako neexistuje unifikovaný postup implementácie zmien v spoločnosti, tak ako neexistuje len jediná správna organizácia riadenia firmy (Peter F. Drucker).

Snáď určitú inšpiráciu z radu Best Practices možno nájsť pre nové projekty v našich „desatoro“, ktoré sme identifikovali na základe viacročných praktických skúseností [1]:

1. vybrať správne inšpirácie / informácie z publikovaných odborných zdrojov a praxe iných spoločností, pretože určite nenájdeme jediné ideálne riešenie
2. nájsť vo firme správnych ľudí (kompetencie sú vítané, ale nie sú podmienkou), aby bolo posúdenie čo najkvalifikovanejšie s profesionálnymi argumentáciami
3. dôsledne urobiť analýzu súčasného stavu, využiť dotazníkovú formu s jasne štruktúrovanými otázkami a dotazník s jeho cieľom prezentovať na firemných poradách, workshopoch, resp. osobne, určite nie neosobne rozoslaním v písomnej či elektronickej podobe bez vysvetlenia cieľa
4. nepodceňovať lobbing a osvetu / propagáciu vo firme pre projekt
5. venovať maximálne úsilie na vypracovanie Štúdie uskutočniteľnosti (Feasibility Study) projektu pre vedenie / akcionárov spoločnosti
6. neopomenúť väzbu projektu a líniového riadenia vo firme
7. cieľ projektu musí sledovať stratégiu spoločnosti
8. vypracovať projekt s jeho atribútmi a životným cyklom
9. mať na pamäti životný cyklus / vývojové stupne informačných systémov [2]:
  - divoký entuziazmus (wild enthusiasm)
  - horúčkovitá aktivita (feverish activity)
  - dezilúzia (disillusionment)
  - totálny zmätok (total confusion)
  - hľadanie vinníkov (search for the guilty)
  - potrestanie nevinných (punishment of the innocent)
  - ocenenie nezúčastnených (promotion of the non-participants)
10. riadiť sa atribútmi: systém, SWOT, disciplína, etika.

VYHODNOTENIE CENY INFORMÁCIE

Vyhodnotiť cenu informácie je obtiažne, ak sa vôbec dá takáto cena stanoviť, pretože tá istá informácia môže mať rôznu hodnotu. Pre niekoho nulovú -

- je nerelevantná, netýka sa jeho businessu
- nevie s ňou efektívne pracovať a použiť ju v kontexte
- ignoruje ju,

- pre iného takmer nevyčísliteľnú. Záleží na tom, kto vie s ňou ako naložiť. Napr. ak informácia je o pripravovaných významných aktivitách konkurencie na teritóriách, ktoré sú pre konkrétne podnikanie dôležité, alebo ide o informáciu o pripravovaných legislatívnych opatreniach ochrany trhu, tak určite takáto informácia, keď ju podnikateľ včas dostane a včas prijme adekvátne opatrenia, má cenu „zlata“, aj keď sme ju získali napr. zdarma. Takže informácia nadobudne svoju skutočnú trhovú cenu až vtedy, keď sa

správne použije. A práve v tom sú v českých a slovenských firmách, mierne povedané, rezervy. Pracovníci vo firmách, zodpovední za riadenie, stratégiu, rozvoj, obchodnú politiku, často relevantné informácie nepoužívajú, resp. ich nepoužívajú v kontexte, a vtedy sa hodnota sebalepšej informácie stratí. Tak ako je to vlastne? Kto je za tento stav zodpovedný? Majú informačné produkty zákazníkov, resp. správnych zákazníkov? A kto sú to? Sú identifikovaní? Vedia o tom, že to majú byť práve oni, kto má zhodnocovať informácie? Pretože ťažko by sme vo firmách našli popisy činnosti manažérov, v ktorých je jasne definovaná ich povinnosť pracovať s informáciami.

Strategické rozhodnutia, ako je prednostná orientácia na core business, znižovanie nákladov, transparentnosť, budovanie spoločnosti orientovanej na zákazníka, to sú všetky úlohy, súvisiace s riadením portfólia firmy. Prioritne sa rieši otázka, ktoré potrebné činnosti možno efektívne zabezpečovať vlastnými silami, resp. outsoursovať.

Teória overená praxou hovorí v prospech existencie informačných stredísk vo firmách, pretože firmy sú spravidla úzko špecializované, obsluhujú jeden trhovú segment, resp. príbuzné segmenty, a preto najlepšie informačné potreby vedia odhadnúť vlastní zamestnanci. Predovšetkým, keď ide o detailné informácie z trhu, ktoré je potrebné konfrontovať s internými informáciami, resp. s informáciami získanými obchodnými delegátmi, t. j. prepojenie interných a externých informácií. Nakúpené marketingové informácie sú spravidla všeobecné, sú dobré na doplnenie, ale neriešia dostatočne danú úlohu.

PRÍKLADY ČINNOSTÍ FIREMNÉHO INFORMAČNÉHO STREDISKA V SÚČASNOSTI

Manažment informácií, ako podpora marketingových činností, sa v a. s. Chemosvit vyvíjal súbežne s marketingovým poznaním i s vývojom sofistikovaných softvérových nástrojov.

Prax ukázala, že takáto symbióza je životaschopná, informačné stredisko získalo vo firme nové postavenie a renomé, obhájilo si svoju opodstatnenosť i ďalší rozvoj. Tiež je to v súlade s modernými teóriami riadenia firiem na báze procesného a projektového riadenia a plošnej organizačnej štruktúry s definovanými kompetenciami.

Medzi hlavné činnosti odboru patrí: monitoring verejných odborných zdrojov, tvorba databáz, rešerši, štúdií, správ s alternatívnymi odporúčaniami pre stratégiu, marketing, obchodnú politiku, riadenie, ďalej prieskum trhu (vývoj trhu - teritoriálny, segmentačný, teritoriálno-segmentačný, SWOT, technológie, analýza existujúcich a potencionálnych zákazníkov, konkurenčná analýza, prognózy, trendy), benchmarking, cenové informácie, správy o podiele na trhu, podpora predaja (podiel na príprave informačných materiálov pre zákazníkov, prezentácie pre zákazníkov), spolupodielanie sa na informačnej a informatickej stratégii spoločnosti, podpora výberu strategických investorov a komplexná ochrana duševného vlastníctva.

Manažment informácií pre marketing je súčasťou interného firemného dokumentu **Marketingové procesy**, kde sú definované aj informačné potreby a povinnosti tvorby

MIS. Jeho cieľom je definovať spôsob tvorby jednotnej údajovej základne externých a interných informácií, systém a organizácia zberu údajov, vrátane povinností a práv jednotlivých tvorcov a užívateľov MIS. Príkladmi informačných výstupov vo forme reportov, resp. tzv. kariet, sú:

- Karta zákazníka
- Karta dodávateľa
- Karta konkurenta
- Karta partnera
- Karta regiónu
- Karta trhového segmentu
- Námet nových výrobkov
- Situačná správa z trhu

Takéto informačné výstupy majú svojich konkrétnych zákazníkov, ktorí ich ďalej profesionálne používajú.

LITERATÚRA

1. Diačiková, A., Mervart, J.: Reálne možnosti uplatnenia IT pri riadení firmy. In: Český CIO - strategický partner top managementu. Konferencia, 29. - 30. 4. 2003, Praha.
2. Kopáčiková, J.: Projekt AKIS. In: Firemná knižnica 2000. Konferencia, 25. - 27. 9. 2000, Senec